

การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 2¹

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ
สมเกียรติ เชวงกิจวัฒน์ สุณิษร์รัตน์ เนียรเจริญสุข
(原稿受理日 2004 年 5 月 20 日)

คำนำ

ภาษาญี่ปุ่นได้รับความนิยมในหมู่นักเรียนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นภาษาที่สำคัญในการประกอบอาชีพภาษาหนึ่ง กระแสความนิยมภาษาญี่ปุ่นเริ่มขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่เคยเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปัจจุบันมีการเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วไปทั้งในมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โรงเรียนสอนภาษาทั่วไป รวมทั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากข้อมูลของศูนย์ภาษามูลนิธิญี่ปุ่น ณ เดือนมกราคม 2547 โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วประเทศไทยมี 231 แห่ง จำนวนผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมี 17,765 คน นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ซึ่งภาษาญี่ปุ่นได้รับบรรจุเป็นวิชาเลือกที่ใช้ในการสอบเอนทรานซ์ พบว่า มีนักเรียนมัธยมที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นสอบมากขึ้นทุกปี และจากข้อมูลของสำนักทดสอบกลางทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า ในรอบเดือน ตุลาคม 2546 ผู้สอบภาษาญี่ปุ่นมี 2,982 คนและในรอบเดือนมีนาคม 2547 มี 2,516 คน²

ปัจจุบัน สถานบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นมี มหาวิทยาลัยของรัฐ 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 12 แห่ง และสถาบันราชภัฏ 33 แห่ง รวมทั้งสิ้น 74 แห่ง ในจำนวนนี้ สถาบันที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกมี 22 แห่ง³

ในฐานะที่เป็นที่รองรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานบันระดับอุดมศึกษาควรปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัจจุบันอยู่เสมอ คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่น เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

1. วัตถุประสงค์

การสำรวจความต้องการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น ความสนใจเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่น ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น

¹ ผลสำรวจระยะแรกเรื่อง “การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลาย” ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรปีที่ 2 ฉบับที่ 3 มกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2546

² จำนวนนักเรียนที่สอบเอนทรานซ์โดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในรอบเดือนตุลาคม 46 เพิ่มจากรอบเดือนตุลาคม 45 ถึง 742 คน คิดเป็นเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 33.12 นับว่าเป็นการเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด

³ สถาบันราชภัฏที่เปิดวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเพิ่มจากปีที่ผ่านมา 4 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กาญจนบุรี เทพสตรี และ นครศรีธรรมราช

ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษและอาชีพที่นักเรียนต้องการทำในอนาคต เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา

2. กลุ่มเป้าหมาย และวิธีการดำเนินการสำรวจ

กลุ่มเป้าหมายของการสำรวจครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 5 และ 6 ที่กำลังศึกษาภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ การสำรวจครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการออกแบบสอบถามและจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ และให้ส่งคำตอบกลับทางไปรษณีย์

การดำเนินการสำรวจแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรก เป็นการสำรวจกลุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่น 5-6 คาบต่อสัปดาห์ จำนวน 43 แห่ง ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งได้รายงานผลการสำรวจไปแล้วในวารสารศิลปศาสตร์ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 มกราคม-มิถุนายน 2546 ส่วนระยะที่สอง ได้ทำการสำรวจโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่น 1-4 คาบต่อสัปดาห์ จำนวน 68 แห่ง เมื่อเดือนมิถุนายน 2546 สำหรับรายงานผลการสำรวจครั้งนี้จะเป็นผลของการสำรวจระยะที่ 2

3. ผลการสำรวจ

บทความนี้จะนำเสนอผลการสำรวจในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการสำรวจโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเพียง 1-4 คาบ จากการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนทั้งหมด 125 แห่ง ได้รับคำตอบกลับมาทั้งหมด 68 แห่ง และจำนวนนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามมี 2,816 คน

ในจำนวน 68 แห่งนี้ แบ่งเป็น โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 22 แห่ง จำนวนนักเรียน 905 คน โรงเรียนในต่างจังหวัด 46 แห่ง จำนวนนักเรียน 1,911 คน โดยแบ่งเป็น เพศชาย 930 คน เพศหญิง 1,866 คน ไม่ระบุเพศ 20 คน อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในวัย 14-16 ปี

สำหรับรายละเอียดผลการสำรวจ สรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น
2. ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น
3. ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น
4. ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา
5. เหตุผลที่ต้องการ/ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ
6. วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษ กรณีที่จะเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ
7. อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

3.1 เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นไว้ 9 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง ผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกเหตุผลตามลำดับในตาราง 1

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบมากที่สุดคือ เรียนเพราะชอบภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบน้อยที่สุดคือ ไม่สนใจภาษาต่างประเทศอื่นที่เปิดสอนที่โรงเรียน สำหรับผู้ที่ตอบอื่นๆ ได้ระบุเหตุผล เช่น เป็นวิชาเลือกที่ทางโรงเรียนจัดให้ ชอบและอยากรู้ภาษาต่างประเทศหลายๆ ภาษา อยากรื้อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ และชอบคาราโอกะร้องญี่ปุ่น เป็นต้น

จากผลการสำรวจ เหตุผลที่ทำให้นักเรียนตัดสินใจเรียนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นเหตุผลที่มาจากความสนใจของตัวผู้เรียนเอง คือ ชอบภาษาญี่ปุ่น สนใจวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ซึ่งเหตุผลนี้จะสอดคล้องกับความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่นในข้อ 3.2

ตาราง 1 เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น

ลำดับ	เหตุผล	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ชอบภาษาญี่ปุ่น	2,096	74.43
2	สนใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น	1,951	69.28
3	ต้องการใช้ประกอบอาชีพ	1,117	39.67
4	ต้องการศึกษาต่อที่ญี่ปุ่น	641	22.76
5	เพื่อนชวนให้เรียน	360	12.78
6	เห็นเพื่อน/ญาติเรียน จึงอยากเรียน	295	10.48
7	พ่อแม่แนะนำให้เรียน	272	9.66
8	อื่นๆ	253	8.98
9	ไม่สนใจภาษาต่างประเทศอื่น	208	7.39

3.2 ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดหัวข้อความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่นไว้ 6 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกหัวข้อที่สนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น ตามลำดับในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น

ลำดับ	ความสนใจ	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	2,032	72.16
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	1,802	63.99
3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	1,599	56.78
4	การ์ตูนและเกม	1,509	53.59
5	เศรษฐกิจการเมือง	353	12.54
6	อื่นๆ	117	4.15

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสำรวจสนใจมากที่สุดคือภาษาและวัฒนธรรม รองลงมาคือคนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น เทคโนโลยีของญี่ปุ่น การ์ตูนและเกม หัวข้อที่มีผู้เลือกน้อยที่สุดคือเศรษฐกิจการเมือง จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีความสนใจด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นในข้อ 3.1 ที่ว่า เรียนเพราะชอบภาษาและสนใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ตาราง 3 ลำดับความสนใจแบ่งตามเพศ

ลำดับ	หญิง	ร้อยละ	ลำดับ	ชาย	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	79.64	1	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	64.41
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	69.77	2	การ์ตูนและเกม	61.61
3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	53.22	3	ภาษาและวัฒนธรรม	57.10

เมื่อแบ่งความสนใจโดยแยกตามเพศ ปรากฏว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีความสนใจแตกต่างกันออกไป (ตาราง 3) จะเห็นว่า ความสนใจระหว่างหญิงและชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ตอบแบบสำรวจซึ่งเป็นนักเรียนหญิงจะสนใจภาษาและวัฒนธรรมมากเป็นอันดับหนึ่งและสนใจในเทคโนโลยีของญี่ปุ่นเป็นอันดับสาม ส่วนนักเรียนชายมีความสนใจตรงกันข้ามคือ สนใจเทคโนโลยีของญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่ง การ์ตูนและเกมเป็นอันดับสอง และสนใจภาษาและวัฒนธรรมเป็นอันดับสาม

เมื่อแบ่งความสนใจของผู้ตอบแบบสำรวจเป็นนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลกับนักเรียนในต่างจังหวัด ปรากฏว่าลำดับความสนใจไม่ต่างกันมากนัก (ตาราง 4)

ตาราง 4 ลำดับความสนใจแบ่งตามที่ตั้งของโรงเรียน

ลำดับ	ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล	ร้อยละ	ลำดับ	ในต่างจังหวัด	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	72.49	1	ภาษาและวัฒนธรรม	72.00
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	66.63	2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	62.74
3	การ์ตูนและเกม	60.55	3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	56.72
4	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	56.91	4	การ์ตูนและเกม	50.29
5	เศรษฐกิจการเมือง	7.96	5	เศรษฐกิจการเมือง	14.70
6	อื่นๆ	5.52	6	อื่นๆ	3.51

สำหรับผู้ตอบอื่นๆ ระบุความสนใจไว้หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะแสดงถึงความสนใจในวัฒนธรรมร่วมสมัย เช่น ดารา เพลง แฟชั่น สถานที่ท่องเที่ยว อาหาร คำตอบที่เป็นส่วนน้อยได้แก่ ระบบธุรกิจ การทำงาน การศึกษา ศิลปะการต่อสู้ ความเชื่อของคนญี่ปุ่นและประวัติศาสตร์ เป็นต้น

8.3 ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดหัวข้อในภาษาญี่ปุ่นที่คิดว่ายาก ไว้ 4 ข้อ คือ เสียง ตัวอักษรคันจิ ไวยากรณ์ และอื่นๆ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง พร้อมให้ยกตัวอย่างประกอบ ผลการสำรวจปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับ	หัวข้อที่คิดว่ายาก	จำนวนคน	ร้อยละ
1	อักษรคันจิ	1,694	60.16
2	เสียง	1,213	43.08
3	ไวยากรณ์	1,094	38.85
4	อื่นๆ	149	5.29

ผู้ตอบแบบสำรวจประมาณร้อยละ 60 ตอบว่า อักษรคันจิคือส่วนที่ยากในการศึกษาภาษาญี่ปุ่น รองลงมาคือ เสียง ไวยากรณ์และอื่นๆ ตามลำดับ โดยผลของแต่ละหัวข้อสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.3.1 อักษรคันจิ

ในการสำรวจเกี่ยวกับหัวข้อที่ยากในภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นชาวไทย อักษรคันจิมักเป็นหัวข้อที่ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นปัญหาในการเรียนแทบทุกครั้ง และการสำรวจครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน โดยในการสำรวจครั้งนี้ ผู้ที่ตอบว่าอักษรคันจียากส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ายากในแง่ของการอ่าน กล่าวคือ อักษรคันจิหนึ่งตัวสามารถอ่านได้หลายแบบ ผู้เรียนไม่ทราบว่าควรอ่านอย่างไร

นอกจากนี้ แม้มีจำนวนไม่มากนัก แต่ผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนหนึ่งได้ตอบว่าอักษรคันจียากเพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

- 1) อักษรคันจิเขียนยาก
- 2) อักษรคันจิมีจำนวนเส้นมาก
- 3) อักษรคันจิมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถจำได้หมด
- 4) ลักษณะของอักษรคันจิจากตัวมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความสับสน
- 5) อักษรคันจิบางตัวแปลได้มากกว่าหนึ่งความหมาย และมีลักษณะการใช้แตกต่างกัน

3.3.2 ไวยากรณ์

ในบรรดาคำตอบที่เกี่ยวกับความยากในทางไวยากรณ์ ส่วนใหญ่ตอบว่า 2 ข้อต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ยาก

1) คำช่วย

ผู้ตอบว่าคำช่วยเป็นสิ่งที่ยากมีจำนวนมากที่สุด โดยผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนหนึ่งระบุว่าคำช่วยที่ยากคือ e, ni, de, no, wo wa, ga แต่อย่างไรก็ตาม มิได้มีการระบุว่ายากในแง่ใด เช่น การใช้ (ไม่สามารถใช้ให้ถูกต้อง) หรือการทำความเข้าใจ (อ่านแล้วไม่เข้าใจว่าใช้เพื่อแสดงความหมายใด)

2) การผันคำกริยาและคุณศัพท์

เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มิได้ระบุว่ารูปใดเป็นรูปที่ผันยาก (เช่น การผันเป็นรูปอดีต รูปไม่ใช่อดีต ฯลฯ)

นอกจากคำช่วยและการผันแล้ว หัวข้อที่มีผู้ตอบว่ายากคือ การเชื่อมคำและการเชื่อมประโยค การเรียงประโยค ทาล (tense) และการใช้คำลักษณนาม

3.3.3 เสียง

เสียงที่ผู้ตอบแบบสำรวจมากกว่าร้อยละ 80 ตอบว่ายากได้แก่เสียง tsu / su และเสียง shi / chi / ji นอกจากนี้ แม้เป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด แต่ผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนหนึ่งตอบว่า เสียงพู่ (เช่น ga, za) และเสียงควบ (เช่น kya, kyu, kyo) เป็นเสียงที่ยาก

นอกจากการออกเสียงตัวอักษรแล้ว สิ่งที่ผู้ตอบแบบสำรวจตอบมาได้แก่

- 1) การฟัง (คนญี่ปุ่นมักพูดเร็วจนฟังไม่ทัน)
- 2) การสนทนา
- 3) เสียงสูงต่ำ (accent)

3.3.4 อื่นๆ

ผู้ที่ตอบข้ออื่นๆ มิได้มากนัก โดยผู้ตอบส่วนหนึ่งระบุว่า ส่วนที่ยากคือคำศัพท์ เช่น มีคำศัพท์หลายคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คำศัพท์มีจำนวนมากจนจำไม่หมด ฯลฯ

3.4 ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา

ผลจากการสำรวจความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก	800	28.40
2. ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเลือก	1,447	51.38
3. ไม่ต้องการเรียนต่อ	504	17.89
4. ไม่ตอบ	65	2.30
รวม	2,816	100

ในกลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น 1-4 คาบนั้น มีผู้ที่ต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาโดยเรียนเป็นวิชาเลือก หรือ วิชาเสรี มากที่สุด เป็นจำนวน 1,447 คน คิดเป็นร้อยละ 51.38 ผู้ที่ต้องการเรียนต่อโดยเรียนเป็นวิชาเอก มีมากเป็นอันดับสอง เป็นจำนวน 800 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 และผู้ที่ไม่ประสงค์ที่จะเรียนต่อมี 504 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89

ผลการสำรวจนี้ ชี้ให้เห็นว่าในกลุ่มผู้ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1-4 คาบนั้น มีเพียงร้อยละ 28 ของนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อเป็นวิชาเอก ที่เหลือเกือบร้อยละ 70 เป็นกลุ่มผู้ที่ไม่ได้ประสงค์จะศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามในจำนวนนี้ร้อยละ 50 เป็นนักเรียนกลุ่มที่ยังคิดจะศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มนี้ก็มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นและประสงค์จะเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

3.5 เหตุผลที่ต้องการ/ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

ในการสำรวจความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อหรือไม่นั้น ได้ให้ผู้ตอบแบบสำรวจระบุเหตุผลที่เลือกเรียนต่อหรือไม่ด้วย ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

3.5.1 เหตุผลของผู้ที่ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก

ผู้ที่ตอบว่าต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก ซึ่งมีจำนวน 800 คนนั้น ได้ให้เหตุผลไว้หลายประการด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปเหตุผลหลักๆ ได้เป็น 4 ประการคือ

ประการที่หนึ่ง คือ ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต

ประการที่สอง คือ ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นเพราะชอบ และสนใจภาษาญี่ปุ่น

ประการที่สาม คือ คิดว่าได้เลือกเรียนมาแล้ว จึงต้องการศึกษาต่อ

ประการที่สี่ คือ อยากเก่งขึ้น อยากมีความรู้มากขึ้น

สำหรับเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ อยากศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น อยากศึกษาภาษาญี่ปุ่นให้ถ่องแท้ อยากสื่อสารโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ สนใจในวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนญี่ปุ่น อยากไปเที่ยวญี่ปุ่น เป็นต้น

3.5.2 เหตุผลของผู้ที่ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเลือก

เหตุผลของผู้ที่เลือกเรียนต่อเป็นวิชาเลือกซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คือ 1,447 คน นั้นมีความหลากหลายมากขึ้น จากลักษณะของเหตุผลสามารถแบ่งนักเรียนเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่จะเรียนเป็นวิชาเลือกด้วยความเต็มใจ คือมีเหตุผลในเชิงบวก กับประเภทที่จะเรียนต่อเป็นวิชาเลือกอย่างไม่เต็มใจนัก คือ มีเหตุผลในเชิงลบ

ประเภทที่จะเรียนเป็นวิชาเลือกเนื่องจากมีเหตุผลในเชิงบวก มีจำนวน 656 คน กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่งให้เหตุผลที่เลือกเรียนต่อ ดังนี้

1. อยากเรียนเพิ่มเติมจะได้เก่งขึ้น มีความรู้มากขึ้น อยากสื่อสารโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นได้
2. ชอบ ถนัด สนใจ ภาษาญี่ปุ่นสนุก มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ
3. เป็นความรู้ติดตัว มีประโยชน์นำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

ประเภทที่จะเรียนต่อเป็นวิชาเลือกเนื่องจากมีเหตุผลในเชิงลบมีจำนวน 361 คน กล่าวคือ เป็นผู้ที่ไม่คิดจะเรียนอย่างจริงจังแต่ยังสนใจอยู่ ซึ่งให้เหตุผลที่เลือกเรียนต่อ ดังนี้

1. ต้องการเรียนภาษาอื่น สาขาอื่นหรือคณะอื่นมากกว่า (จึงไม่เลือกเป็นวิชาเอก)
2. เรียนมาแล้วจึงอยากเรียนให้ต่อเนื่องจะได้ไม่ลืม
3. ไม่ใช่วิชาที่ตนถนัด ยาก เอกภาษาญี่ปุ่นเรียนหนัก ไม่ใช่ภาษาที่สำคัญ ใช้ได้แต่กับคนญี่ปุ่น
4. เรียนเป็นภาษาที่ 3 อยากเรียนแค่พอพูดได้หรืออ่านออกเขียนได้

นอกจากนี้ มีคำตอบที่แสดงถึงวัตถุประสงค์เฉพาะในการเรียน เช่น ใช้เป็นโควตาในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อยากฟังเพลงรู้เรื่อง เล่นเกมญี่ปุ่น เรียนเพื่อใช้ทำธุรกิจ มีทุนการศึกษา ต้องการไปศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

3.5.3 เหตุผลของผู้ที่ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

สำหรับผู้ที่ตัดสินใจไม่เรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีผู้ตอบ จำนวน 504 คนนั้น ให้เหตุผลหลักๆ ไว้สองประการ คือ

1. ภาษาญี่ปุ่น ยากเกินไป ไม่ถนัด ไม่ชอบ รู้สึกไม่เหมาะกับตน
2. ต้องการเรียนวิชาอื่น ไม่สนใจ ไม่ได้ใช้ ไม่จำเป็นสำหรับตน

นอกจากนี้ มีผู้ระบุว่า ที่ไม่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นเพราะ ไม่มีโอกาสศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย หากที่เรียนยาก มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่น ต้องการเรียนแค่พื้นฐานก็พอ เป็นต้น

3.6 วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษ

ในบรรดา 7 วิชาที่กำหนดให้เลือกในแบบสำรวจ เลือกตอบได้หลายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจ เลือกวิชาที่สนใจเรียนตามตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 วิชาที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจเรียน

ลำดับ	วิชา	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว	1,648	58.52%
2	การแปล และการล่าม	1,047	37.18%
3	สังคมญี่ปุ่น	728	25.85%
4	ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ	698	24.79%
5	การสอนภาษาญี่ปุ่น	570	20.24%
6	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น	431	15.31%
7	วรรณคดีญี่ปุ่น	271	9.62%

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจให้ความสำคัญกับวิชาในสายวิชาชีพเชิงธุรกิจมากที่สุด ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว การแปล และการล่าม ส่วนวิชาที่ให้ความสนใญ่น้อยที่สุด คือ วิชาวรรณคดีญี่ปุ่นและประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

หากพิจารณาความสนใจของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในต่างจังหวัดกับนักเรียนในกรุงเทพฯ พบว่า นักเรียนในต่างจังหวัด เลือกภาษาญี่ปุ่นธุรกิจเป็นอันดับ 3 และสังคมญี่ปุ่นเป็นอันดับ 4 ส่วนนักเรียนในกรุงเทพฯ สนใจวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นเป็นอันดับ 5 และ วิชาการสอนภาษาญี่ปุ่น เป็นอันดับ 6 สำหรับวิชาอื่นๆ เป็นไปตามลำดับที่ปรากฏในตาราง

สำหรับหัวข้ออื่นๆ ที่สนใจศึกษา ได้แก่ สนทนาภาษาญี่ปุ่น เทคโนโลยี เพลง ดนตรี การ์ตูน แอนิเมชัน วงการบันเทิง นักร้องนักแสดง และวัฒนธรรม เป็นต้น

3.7 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

ในแบบสำรวจกำหนดอาชีพไว้ 6 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจเลือกอาชีพตามลำดับในตาราง 8

ตาราง 8 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

ลำดับ	อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	834	29.62
2	องค์กรระหว่างประเทศ	719	25.53
3	บริษัทเอกชน	658	23.37
4	ล่ามอิสระ/แปล	548	19.46
5	รับราชการ	545	19.35
6	อื่นๆ	230	8.17

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบข้อประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ องค์กรระหว่างประเทศ บริษัทเอกชน ล่ามอิสระ/แปล และรับราชการ ตามลำดับ สำหรับผู้ที่ตอบข้ออื่นๆ ได้ระบุอาชีพที่ต้องการทำ เช่น ไกด์ แอร์โฮสเตส และทนาย เป็นต้น นอกจากนี้มีบางส่วนตอบว่า ยังไม่ได้คิดเรื่องอาชีพในอนาคต

เมื่อแบ่งอาชีพที่ต้องการทำในอนาคตของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแยกตามเพศ ปรากฏผลตามตาราง 9

ตาราง 9 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคตแยกตามเพศ

หญิง			ชาย		
อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ	อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. องค์กรระหว่างประเทศ	540	28.94	1. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	341	36.67
2. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	488	26.15	2. บริษัทเอกชน	216	23.23
3. บริษัทเอกชน	439	23.53	3. รับราชการ	205	22.04
4. ล่ามอิสระ/แปล	380	20.36	4. องค์กรระหว่างประเทศ	173	18.60
5. รับราชการ	334	17.90	5. ล่ามอิสระ/แปล	164	17.63

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า นักเรียนหญิง ต้องการทำงานองค์กรระหว่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง ประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นอันดับสอง ทำงานบริษัทเอกชนเป็นอันดับสาม ทำงานล่ามอิสระ/แปลเป็นอันดับสี่ และรับราชการเป็นอันดับห้า ในขณะที่นักเรียนชาย ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง ทำงานบริษัทเอกชนเป็นอันดับสอง รับราชการเป็นอันดับสาม ทำงานองค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสี่ และทำงานล่ามอิสระ/แปลเป็นอันดับห้า

เมื่อแบ่งอาชีพที่ต้องการทำในอนาคตของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแยกตามที่ตั้งของโรงเรียน เป็นโรงเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล กับ โรงเรียนในต่างจังหวัด ปรากฏผลตามตาราง 10

ตาราง 10 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคตแยกตามที่ตั้งของโรงเรียน

กรุงเทพฯ และปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ	อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	286	31.60	1. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	548	28.68
2. องค์กรระหว่างประเทศ	228	25.19	2. องค์กรระหว่างประเทศ	491	25.69
3. บริษัทเอกชน	206	22.76	3. รับราชการ	453	23.70
4. ล่ามอิสระ/แปล	187	20.66	4. บริษัทเอกชน	452	23.65
5. รับราชการ	92	10.17	5. ล่ามอิสระ/แปล	361	18.89

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง องค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสอง ทำงานบริษัทเอกชนเป็นอันดับสาม ล่ามอิสระ/แปล เป็นอันดับสี่ และรับราชการเป็นอันดับห้า ในขณะที่นักเรียนในต่างจังหวัดต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง องค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสอง รับราชการเป็นอันดับสาม บริษัทเอกชนเป็นอันดับสี่และล่ามอิสระ/แปลเป็นอันดับห้า

จะเห็นได้ว่าอาชีพที่นักเรียนทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และนักเรียนในต่างจังหวัด ประสงค์ที่จะทำสองอันดับแรกเหมือนกัน คือ การประกอบธุรกิจส่วนตัวและองค์กรระหว่างประเทศ กล่าวได้ว่าอาชีพทั้งสองอย่างนี้เป็นที่สนใจของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ในขณะที่นักเรียนในต่างจังหวัดเลือกรับราชการเป็นอันดับสาม แต่นักเรียนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีเพียงส่วนน้อยที่ต้องการรับราชการ

4. สรุปและอภิปรายผล

โดยภาพรวมแล้ว นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ สนใจที่จะศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพราะมีความชอบภาษาญี่ปุ่น สนใจในวัฒนธรรมญี่ปุ่น และต้องการใช้ประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น ส่วนใหญ่สนใจภาษาและวัฒนธรรม คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น เทคโนโลยีญี่ปุ่น การ์ตูนและเกมตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาความสนใจแบ่งตามเพศแล้วพบว่า ความสนใจระหว่างเพศชายกับเพศหญิงนั้นแตกต่างกัน นักเรียนชายจะสนใจเทคโนโลยีของญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การ์ตูนและเกม ส่วนนักเรียนหญิงสนใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น สำหรับภาพรวมของความสนใจของนักเรียนมัธยมในกรุงเทพฯ สนใจการ์ตูนและเกมมากกว่าเทคโนโลยีญี่ปุ่นในขณะที่นักเรียนมัธยมฯ ในต่างจังหวัดสนใจเทคโนโลยีญี่ปุ่นมากกว่าการ์ตูนและเกม

ผลสำรวจเกี่ยวกับส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น ปรากฏว่า ในความคิดของผู้ตอบแบบสำรวจ คำนิจิยากที่สุด รองลงมาคือเสียง และไวยากรณ์ คำนิจิ ยากเพราะมีจำนวนมากและมีคำอ่านหลายแบบ ส่วนเสียงที่ยากคือเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย และไวยากรณ์ส่วนที่ยากคือ คำช่วยและการผันคำกริยาและคำคุณศัพท์ ผลสำรวจนี้อาจจะสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ซึ่งหากเรียนไปถึงระดับกลาง ทักษะต่อส่วนที่ยากในภาษาญี่ปุ่นอาจเปลี่ยนไป

สำหรับความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสำรวจ ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่น 1-4 คาบนี้ จำนวนร้อยละ 51 (1,447 คน) ประสงค์จะเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อเป็นวิชาเลือกในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 28 (800 คน) เป็นผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเป็นวิชาเอก หากนำจำนวนทั้งสองรวมกัน เท่ากับว่าเกือบร้อยละ 80 ของผู้เรียนประสงค์จะศึกษาภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น และนี่เป็นดัชนีหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่ามีความต้องการอย่างมากที่จะให้จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา ปัญหาคือ สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถจัดระบบการศึกษาที่รองรับนักเรียนเหล่านี้ได้มากน้อยแค่ไหน หากสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถตอบสนองในส่วนนี้ได้ มีความเป็นไปได้สูงที่นักเรียนอาจจะต้องหันไปพึ่งสถาบันสอนภาษาเอกชนอื่นๆ

วิชาที่ผู้ตอบแบบสำรวจสนใจมักเป็นวิชาในสายวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ได้แก่ วิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว และ การแปล และ การล่าม นอกเหนือจากนี้อาชีพที่คิดจะทำในอนาคต ทั้งนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และนักเรียนต่างจังหวัด ต้องการทำธุรกิจส่วนตัว หรือทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ สิ่งที่แตกต่างกันคือ นักเรียนในต่างจังหวัด มีผู้ต้องการรับราชการมากกว่านักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สำหรับตลาดแรงงานเอง จากการสอบถามบริษัทจัดหางานพบว่า ความต้องการผู้ที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นยังเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่ในระดับสูง คือไม่น้อยกว่า 400 ตำแหน่งในแต่ละปี นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาลที่จะเสนอบริการแก่ชาวต่างชาติให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ทำให้คาดได้ว่า ตลาดยังมีความต้องการผู้รู้ภาษาญี่ปุ่นอีกเป็นจำนวนมาก ภาระสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ การศึกษาถึงความต้องการทั้งผู้เรียน และความต้องการของตลาดแรงงานประกอบกัน เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตได้ตรงตามเป้าประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

จากผลการสำรวจนี้ คาดได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการเรียนการสอนในวิชาเฉพาะด้าน เช่น วิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว และวิชาการแปลและล่ามเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานให้เพียงพอ

หมายเหตุ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนโดยได้รับเงินอุดหนุนการทำวิจัยจากงบประมาณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม

- ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ น้าทิพย์ เมธเศรษฐ สมเกียรติ เขวงกิจวิช สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. 2546. “การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลาย” วารสารศิลปศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 หน้า 131-144.
- ลัดดาวัลย์ ศรีสวัสดิพงษ์ 2542. “การศึกษาเหตุผลและเป้าหมายในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” วารสารศูนย์ภาษา มวลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ ฉบับที่ 1 หน้า 149-152.
- สมใจ แซ่ฮึ้ง 2542. “รูปแบบสอบถามเรื่อง ‘เหตุผลที่เรียนภาษาญี่ปุ่น’” วารสารศูนย์ภาษา มวลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ ฉบับที่ 1 หน้า 159-162.